

С Т А Н О В И Ш Е

на съдията ПЕНЧО ПЕНЕВ по конституционно дело № 4/1994 г.

В решението се приема, че стриктно трябва да се спази определението на съда по допустимостта на искането, в което тълкувателната задача е формулирана така: "да се тълкува § 3, ал.1 във връзка с чл.5, ал.2 от Конституцията, в смисъл кой орган е компетентен да приложи или да прогласи непосредствено действаща конституционна разпоредба в хипотезата на § 3, ал.1 от от Преходните и заключителни разпоредби на Конституцията".

Считам, че в хода на тълкуването Конституционният съд трябваше да констатира, че е невъзможно то да се ограничи тясно в рамките на поставения въпрос. За да се отговори и на него, необходимо би било тълкуване на първата и втората алинея на § 3 във връзка с чл.5, ал.2, за да се разгледат всички възможни хипотези на непосредствено действие на конституционните разпоредби по отношение на завареното законодателство. Само така биха могли да се очертаят правомощията на правоприлагащите органи, и преди всичко на съдилищата, по прилагане на непосредствено действащите конституционни норми, правомощията на Конституционния съд, свързани с прогласяването на определени законови разпоредби за противоконституционни (доколкото това правомощие му бъде признато и по отношение на завареното законодателство) и правомощията на Народното събрание,

предвидени в § 3, ал.2, свързани с отмяната на заварени закони, незасегнати от непосредственото действие на Конституцията.

Делото предоставя рядка възможност за търсене на отговори на редица изключително важни и актуални за конституционното правоприлагане въпроси. Такъв например е въпросът - съществува ли предел за непосредствено действие на Конституцията и какъв е критерият за определянето му (§ 3, ал.2 наемква за случаи, в които не се прилага непосредственото действие на Конституцията).

Делото представляваше удобен повод да се разгледа още веднъж и въпроса за компетентността на Конституционния съд да се произнася по конституционносъобразността на заварени закони. Както е известно, по този изключително важен въпрос съставът на съда е разделен, а практиката показва, че поне досега Народното събрание не направи почти нищо за осъществяване на възложените му компетенции по § 3, ал.2. Едно ново обсъждане можеше да доведе до сближаване на позиции, а защо не и до радикална промяна в практиката на съда.

Всичко това би могло да стане, ако Конституционният съд бе разширил тълкувателната задача и бе подложил на тълкуване не само първата, но и втората алинея на § 3. Това считам за процесуално възможно и допустимо - Конституционният съд има правомощието сам да дава точната правна квалификация на направеното искане, включително да формулира тълкувателните въпроси, а що се касае до определението за допустимост, то подлежи на допълване или друга ревизия и след неговото постановяване (виж чл.5, ал.2 от Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд). В случая не става дума за

160

3

самосезиране, а за такова уточняване на тълкувателния въпрос, отговарящо напълно на искането и заявления чрез него практически правен интерес от страна на групата народни представители.

Без да оспорвам решението по делото, считам, че съдът трябваше да квалифицира тълкувателната задача така, че да реши последователно и без противоречие всички въпроси във връзка с непосредственото действие на Конституцията в хипотезите на заварени закони както относно компетенциите на правораздавателните органи и Конституционния съд, така и относно критериите за проявление на непосредственото действие на Конституцията в хипотезата на ал.2 на § 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Конституцията.

Пенчо Пенев